

Nowe stanowisko *Ropalopus spinicornis* (ABEILLE DE PERRIN, 1869) (*Coleoptera, Cerambycidae*) w Polsce.

A new record of *Ropalopus spinicornis* (ABEILLE DE PERRIN, 1869) (*Coleoptera, Cerambycidae*) from Poland.

SZCZEPAN ZIARKO

22-653 Poturzyn

ABSTRACT. *Ropalopus spinicornis* has been found in southeastern Poland (Węgiełka near Jarosław). Its geographic distribution is presented. Taxonomic differences between *R. spinicornis* and closely related *R. femoratus* are given.

Rodzaj *Ropalopus* MULSANT reprezentowany jest w faunie Polski przez 5 gatunków; przy czym wszystkie są rzadkie i nieliczne, a jeden spośród nich: *Ropalopus spinicornis* (ABEILLE DE PERRIN), należy do entomologicznych rarytasów.

Ropalopus spinicornis występuje w środkowej i południowej Europie. Dokładne rozmieszczenie tego gatunku omawia LIPP (1937). Wymienia on wszystkie podówczas znane stanowiska z terenu Niemiec, Francji, Szwajcarii, północnej części Włoch, Austrii, Czechosłowacji, Węgier, Jugosławii i Rumunii. Stanowisko rumuńskie (Soroki; 26. VI. 1910; leg. ŽURAVLEV; in coll. N.N. PLAVIL'SČIKOV) leży obecnie na terenie Związku Radzieckiego, w Mołdawii. Besarabia była bowiem zaanektowana w 1918 roku i stan ten trwał do 1940 roku. Natomiast z terenu obecnej Rumunii znane jest tylko jedno stanowisko: Baile Herculane; VI. 1929; coll. WORELL (PANIN i SAVULESCU, 1961).

Powyższe dane zgodne są z notami zoogeograficznymi zawartymi w większości prac (HEYROVSKÝ, 1955; HORION, 1974; KASZAB, 1971; MIKŠIĆ i GEORGIJEVIĆ, 1973; PLAVIL'SČIKOV, 1940; VILLIERS, 1978).

VIVES (1984) podaje nadto dwa stanowiska leżące w Hiszpanii. Są to znaleziska z ostatnich lat i leżą w prowincjach Huesca i Tervurel (Aragonia), czyli stosunkowo blisko granic Francji.

Dla Bułgarii wykazany ostatnio z Kresny (ŠVACHA i SANILEVSKY, 1988), natomiast informacja o występowaniu tego gatunku w Grecji (SAMA, 1988) nie jest poparta żadnymi konkretnymi danymi.

Z terenów leżących w granicach obecnej Polski *Ropalopus spinicornis* dotychczas był podawany z następujących miejscowości:

- 1) Rosenberg – obecnie Susz k/Dzierzgonia (stanowisko wysunięte mocno na północ – wymaga sprawdzenia; egzemplarz dowodowy znajdował się w muzeum w Dahlem – LIPP, 1937)
- 2) Liegnitz: Oberforsterei Panten – obecnie nadleśnictwo Panty k/Legnicy (KOLBE, 1927)
- 3) Liegnitz: Wasserwald bei Kaltwasser – obecnie Zimna Woda k/ Lubina (KOLBE, 1927)
- 4) Brzezinka k/Oświęcimia (KOLBE, 1927)
- 5) Bellinchen/Oder – obecnie Bielinek nad Odrą (LIPP, 1937)

Samiec omawianego gatunku został złowiony 12 VI 1963 przez W. SOŁTYSA w Węgierce (gmina Różwienica) koło Jarosławia (kwadrat siatki UTM – FA12). Bliższe dane o okolicznościach schwytania tego okazu są nieznanne. Oznaczony mylnie jako *Ropalopus femoratus* (L.) włączony został do zbioru Z. ŚLIWIŃSKIEGO. Obecnie znajduje się w mojej kolekcji.

Biologia *Ropalopus spinicornis* jest poznana słabo. Opis larwy (podobnej do larwy *Ropalopus clavipes* (F.)) podaje ŠVACHA i DANILEWSKY (1988). Żyje ona pod korą a później w drewnie suchych, cienkich gałęzi dębu (*Quercus*), orzecha (*Juglans*) i prawdopodobnie drzew owocowych. Postacie dojrzałe przebywają w szczytowych partiach drzew, co może tłumaczyć rzadkość ich poławiania (LIPP, 1937; DEMELT, 1966). Najczęściej strząsane były z gałęzi (FEHSE, 1933), rzadziej znajdowano je w trawie pod starymi drzewami (DEMELT, 1966). Pojaw imagines od końca maja po sierpień. Znany jest fakt złowienia w górach Harzu jednego okazu 2 września (FEHSE, 1933).

Duże podobieństwo pomiędzy gatunkami: *R. femoratus* i *R. spinicornis* czyni prawdopodobnym przypuszczenie, iż w różnych zbiorach mogą znajdować się błędnie oznaczone dalsze okazy tej bardzo rzadkiej kózki. PLAVIL'SČIKOV (1940) sugeruje, że rzadkość *Ropalopus spinicornis* jest raczej wynikiem błędnych oznaczeń. Z myślą o tym podaję niżej zestawienie najważniejszych cech różniących oba gatunki:

Ropalopus spinicornis

3-ci człon czułków z krótkim, a 4-8 z dobrze rozwiniętymi ząbkami na wierzchołkach, zewnętrzne kąty wierzchołkowe członów 4-10 wystające.

Na przedpleczu przynajmniej jedna podłużna, naga płaszczyna wzdłuż linii środkowej, często towarzyszą jej dwie dalsze po bokach.

Tarczka naga.

Ropalopus femoratus

Człony czułków bez wyraźnych ząbków ani kanciasto wystających wierzchołków.

Przedplecze pokryte jednolitym punktowaniem, sprawia wrażenie skórzastego.

Tarczka pokryta leżącymi, białawymi włoskami.

PIŚMIENNICTWO

- DEMELT C., 1966: Die Tierwelt Deutschlands. II. Bockäfer oder *Cerambycidae*. I. Biologie mitteleuropäischer Bockäfer..., Jena, 52: VII + 115 ss + 9 tablic.
- FEHSE O., 1933: Kleine coleopterologische Mitteilungen, Nr 721. Ent. Blätter, 29: 94.
- HEYROVSKÝ L., 1955: Fauna CSR. 5. Tesařikoviti – *Cerambycidae* *Cerambycidae* (Rad.: Brouci – *Coleoptera*). Praha. 348 ss.
- HORION A., 1974: Faunistik der mitteleuropäischen Käfer. Bd. 12: *Cerambycidae* – Bockäfer. Überlingen – Bodensee. XVI + 228 ss.
- KASZAB Z., 1971: Cincérek – *Cerambycidae*. Fauna Hungariae 106, IX Kötet, *Coleoptera* IV, 5 Füzet. Budapest. 400 ss.
- KOLBE W., 1927: Beiträge zur schlesischen Käferfauna. Zeitschr. Entom., Breslau, 15, 1: 2-14.
- LIPP H., 1937: Die Verbreitung von *Rhopalopus spinicornis* ABEILLE (*Col.*, *Ceramb.*) 2. Beitrag zur *Cerambyciden*fauna von Bellinchen (Oder). Mrk. Tierw., 4: 293-301.
- MIKŠIĆ R., GEORGIJEVIĆ E., 1973: *Cerambycidae* Jugoslavije II. Djela XLV, 4. Sarajevo. 153 ss.
- PANIN S., SAVULESCU N., 1961: Fauna Republicii populare Române. Insecta, X, 5, *Coleoptera*, familia *Cerambycidae* (croitori). Bucaresti. 524 ss.